

On dördüncü Uluslararası Dilbilim Olimpiyatı

Maisur (Hindistan), 25–29 Temmuz 2016

Bireysel yarışma problemlerin çözümü

Problem 1 Kelimeler **bete'**, **dai'**, **naung**, **pano**, **sau** ve **tama** yolculuğun son evresinin yönünü yansıtır:

- **bete'** — nehrin karşısına;
- **dai'** — yukarıya;
- **naung** — aşağıya;
- **pano** — düz yolda;
- **sau** — akış aşağı;
- **tama** — akış yukarı.

Yanıtlar:

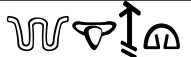

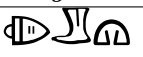

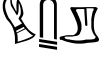

1. **Kahangang** köyünde: **Lamaoä'** dai' di Palembang.
2. **Kombeng** köyünde: **Lamaoä'** dai' di Palembang.
3. **Kota** köyünde: **Lamaoä'** bete' di Bulung.
4. **Kota** köyünde: **Lamaoä'** sau di Sohongang.
5. **Palempang** köyünde: **Lamaoä'** naung di Bulung.
6. **Palempang** köyünde: **Lamaoä'** sau di Kota.
7. **Palempang** köyünde: **Lamaoä'** naung di Pahihuang.
8. **Bulung** köyünde: **Lamaoä'** tama di Kota.
9. **Bulung** köyünde: **Lamaoä'** naung di Pikung.
10. **Panampo** köyünde: **Lamaoä'** pano di Kota.
11. **Pikung** köyünde: **Lamaoä'** bete' di Bulung.
12. **Pikung** köyünde: **Lamaoä'** tama di Kahangang.
13. **Pikung** köyünde: **Lamaoä'** dai' di Panampo.
14. **Tamonseng** köyünde: **Lamaoä'** bete' di Kahangang.
15. **Tamonseng** köyünde: **Lamaoä'** dai' di Palembang.

Problem 2 Soldan sağa yazılır. Kelimeler üç biçimde yazılabilir:

- kelime yazısıyla;
- hece yazılarıyla;
- bir kelime yazısı ve kelimerin sesini kısmen veya tamamen yansıtan hece yazılarıyla.

Ünsüzün önünde **n** hiçbir zaman hece yazısıyla ifade edilmez.

(a)

1. runtiyas 'geyik'	B. geyik	H. geyik-ya-s(a)
2. patis 'ayak'	E. ayak-s(a)	U. ayak
3. harnisas 'kale'	J. ha-kale	O. kale-ni-s(a)-s(a)
4. iziyanta 'yaptılar'	F. i-zi-ya-ta	T. i-zi-ya-ta
5. turpis 'ekmek'	L. ekmek	W. ekmek-pi-s(a)
6. tarhunzas 'gök gürültüsü'	S. gök gürültüsü-hu-za-s(a)	V. ta-gök gürültüsü-s(a)
7. hawis 'koyun'	C. ha-wa/wi-s(a)	K. koyun-ha-wa/wi-s(a)
8. sanawas 'iyi'	I. s(a)-na-wa/wi-s(a)	Q. iyi-wa/wi-s(a)
9. nimuwizas 'oğul'	M. ni-mu-wa/wi-za-s(a)	Y. ni-oğul-za-s(a)
10. zitis 'erkek'	D. erkek	N. erkek-ti-s(a)
11. piyanti 'veriyorlar'	G. vermek	P. vermek-ya-ti
12. hantawatis 'kral'	A. ha-ta-wa/wi-ti-s(a)	X. ha-ta-kral
13. istaris 'el'	R. el	Z. i-el-s(a)

(b) 1. — tarhunzas 'gök gürültüsü'; 2. — nimuwizas 'oğul'.

- (c) 1. — ta;
2. — kral (**hantawatis**);
3. — wa, wi;
4. — ta;
5. — s(a);
6. — ti, ayak (**patis**);
7. — zi, erkek (**zitis**).

Problem 3 Kurallar:

- Kelime düzeni: S (O') O V
(S = özne, O' = dolaylı tümleş, O = dolaysız tümleş, V = yüklem).
- isim:
  - kök
  - sayı:
    - * tekil: -∅
    - * çoğul: $\begin{cases} -i & \text{ünsüzden sonra} \\ -:cci & \text{ünlüden sonra} \end{cases}$
  - ismin hâli:
    - * S: -∅
    - * O', O: $\begin{cases} -:g & \text{ünlüden sonra} \\ -gi & \text{tınılı ünsüzden sonra} \\ -ki & \text{duraklamalı ünsüzden sonra} \end{cases}$
- fiil:
  - zaman (şimdiki zaman **a-**, gelecek zaman **bi-**)
  - kök
  - birisi için: 'vermek' (birinci kişiye: **de:n**, ikinci veya üçüncü kişiye: **tir**)
tümleş:	tekil	çoğul
O', eğer varsa	-∅	-ccir (-C > ∅ -ccir)
yoksa O	-∅	-ir
  - zaman: geçmiş zaman **-s**, şimdiki zaman/gelecek zaman **-r** (r > d | n __)
  - özne: 1 tekil **-i**, 1 çoğul/3 tekil **-u**, 3 çoğul **-a**

- (a) 1. **magasi argi ajomirra.**
Hırsızlar, bizi vuruyorlar.
2. **ay kanarri:g ba:bki alletirsi.**
Ben, komşu için kapıyı onardım.
3. **hanu tirti:g elirsu.**
Eşek, sahipleri buldu.
4. **tirti argi kamgi de:ccirsa.**
Sahipler, bize deveyi verdiler.
5. **ay darbadki bija:ndi.**
Ben, tavuğu alacağım.
- (b) 6. *Komşular, sahibe kolyeyi veriyorlar.*
kanarri:cci tirtki beyye:g atirra.
7. *Delikanlı, bizim için köpeği aldı.*
jahal argi walgi ja:nde:ccirsu.
8. *Biz, onu çalacağız.*
ar mangi bima:gru.
9. *Sahipler, hırsızları vurdular.*
tirti magasi:g jomirsa.
10. *Köpekler, korkak için tavukları buldular.*
wali sarka:ysi darbadi:g eltirsa.

Problem 4

- (a) 1. **gu-na vaala** su-tamlayan kano c. *kano*
2. **ka'ik** resim/gölge g. *resim, gölge*
3. **ka'ik-gu** resim+su j. *ayna*
4. **kla-wun** almak-1 tekil i. *aldım*
5. **laavu** muz a. *muz*
6. **laavu-ga vi'** kitap+görmek n. *okumak*
7. **laavu-ga** muz+yapraklar d. *kitap*
8. **ni'bu** yer, toprak o. *yer, toprak*
9. **ni'bu-na vaala** yer, toprak-tamlayan kano h. *araba, oto*
10. **nya-ka'ik** güneş+resim l. *saat (nesne)*
11. **vi** mızrak m. *mızrak*
12. **vi'-wun** görmek-1 tekil k. *gördüm*
13. **walini'ba-na bâk** beyaz insanlar-tamlayan domuz b. *inek*
14. **walini'ba-na gu** beyaz insanlar-tamlayan su e. *gazlı içecek, alkol*
15. **walini'ba-na vi** beyaz insanlar-tamlayan mızrak f. *tüfek*
- (b) 1. **vaala** — *kano*
2. **gu** — *su*
3. **vi'** — *görmek*

Kelime **vaala** kelime **guna vaala** 'kano' 'nin anlamdaşdır. İatmül halkının araba (ve uçak) ile tanışmasıyla son dönemde gelişen ifade **guna vaala** (aynen 'su kanosu') kullanılmaya başladı ve ayrıca **vaala** ifadenin kapsamı genişlemeye başladı.

- (c) 1. *domuz* — **bâk**
2. *muz yaprakları* $\equiv$ *kitap* — **laavuga** (şekil ve maddenin benzerlik olduğu için)
3. *güneş* — **nya**
4. *beyaz insanlar* — **walini'ba**

Problem 5 Problemdaki kelime formları kök ve en fazla üç ekten oluşuyor. Her ek önceki ünlüyü düşürebilir:

	tamlayan	ismin hâli	
ağızcıl ekler	-p'a -sa	-p'a -t'a	-psa -txi
	her zaman ünlüyü tüketir	başka ekten gelirse ünlüyü tüketir, kökten gelirse tüketmez	
genizcıl ekler	-nha, -ma	-na	
	kendi eki tutarsa ünlüyü tüketir, tutmazsa ünlüyü tüketmez		

Yanıtlar:

- (a) 1. **utnhantxi** — *benim evimde mi?*
2. **yapp'psa** — *onun sahası da*
3. **yapup'psa** — *saha yoluyla da*
- (b) 4. *bizim₁₊₂ uçurumumuz* — **qaqsa**
5. *senin köşende* — **chushumna**
6. *senin köşende de* — **chushmanpsa**
7. *senin köşenden de* — **ch shumt'psa**
8. *mağaradan mı?* — **aq'it'txi**
9. *ev mi?* — **utatxi**